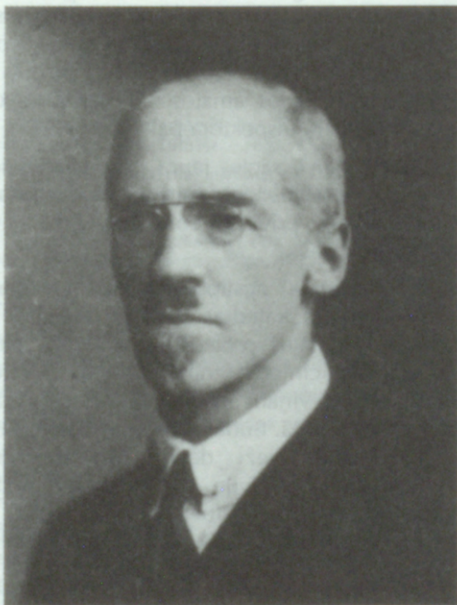

PROFESORAM ERNSTAM FĒRMANIM – 125

Profesors Ernsts Fērmanis (Rīga, 20.gadu beigas)

1997.gadā aprīte 125 gadi Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes profesoram Higijēnas un medicīniskās mikrobioloģijas katedras vadītājam medicīnas doktoram Ernstam Frīdriham Aleksandram Fērmanim (*Ernst Friedrich Alexander Fehrmann*). Ernsts Fērmanis dzimis 1872.g. 1.martā (18.februārī) Pēterburgā mācītāja ģimenē. Viņa tēvs bijis Pēterburgas Svētā Pētera baznīcas mācītājs. Šīs baznīcas skolā E.Fērmanis mācījies no 1882. līdz 1889.gadam. Medicīnu viņš studējis sākumā Tērbatas Universitātē (no 1889. līdz 1890.gadam), pēc tam Pēterburgas Kara medicīnas akadēmijā (no 1890. līdz 1896.gadam). 1907.g. E.Fērmanis aizstāvējis disertāciju «Mirstība no vēdertīfa Pēterburgā 12 gadu laikā no 1895. līdz 1906.gadam» un ieguvis medicīnas doktora grādu.

No 1896.gada E.Fērmanis bijis kara ārsts Kremenčugas kājnieku pulkā, bet 1899.gadā iecelts par ordinatoru Varšavas kara hospitālī. Laikā no 1900. līdz 1911.gadam viņš bijis Kronštates jūras kara flotes ārsts un kuģa ārsts. Šis laiks viņam saistīts ar daudziem ceļojumiem pa visu pasauli, higiēnas studijām Pēterburgā, komandējumiem zināšanu papildināšanai Hamburgā, Berlīnē, Freiburgā, Bāzelē, Minhenē, Budapeštā.

1911.gadā E.Fērmanis atstājis militāro dienestu un kļuvis par profesora G.Hlopina asistentu Pēterburgas Ārstu kvalifikācijas celšanas kliniskā institūta Higiēnas katedrā. 1912.gadā papildinājis zināšanas hidrobioloģijā Vācijā, Plēnas bioloģiskajā stacijā. 1914.gadā, sākoties 1.pasaules karam, E.Fērmanis atkal ticis mobilizēts par rezerves ārstu Krievijas jūras kara flotē un līdz 1918.gadam bijis dažādos amatos Tallinas jūras cietoksni, vēlāk iecelts par šā cietokšņa sanitārā inspektora palīgu.

No 1920.gada E.Fērmaņa dzīvē sācies jauns posms. Viņš ieradies Tērbatā un līdz 1921.gadam bijis Tērbatas Universitātes Higiēnas katedras vecākais asistents, ticis ievēlēts arī par privātdocentu, bet tā kā nav pratis igauņu valodu, nav varējis lasīt lekcijas.

1921.gada 1.jūlijā E.Fērmanis apstiprināts par Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes Higiēnas katedras vecāko docentu, bet 1927.gadā ievēlēts par Medicīnas fakultātes profesoru un iecelts par Higiēnas (no 1930.g. Higiēnas un medicīniskās mikrobioloģijas) katedras vadītāju. Latvijas Universitātes Padome viņam atļāvusi vēl trīs gadus lasīt lekcijas citā (vācu, krievu), nevis valsts valodā. Būdam Latvijas Universitātes docents un vēlāk profesors, E.Fērmanis bieži devies uz ārzemēm zinātniskos komandējumos vai pārstāvējis Latviju starptautiskās medicīnu sanāksmēs Vācijā, Francijā, Anglijā, Polijā, Čehoslovākijā un Igaunijā. 1924.gadā viņš saņēmis Rokfelleru fonda pabalstu. 1939.gada pavasarī E.Fērmanis atkārtoti ievēlēts par Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes profesoru un katedras vadītāju līdz 1942.gadam, kad profesors kļuva 70 gadu vecs. Tomēr 1939.g. 1.decembrī viņš pēc paša vēlēšanās no darba aizgājis un izceļojis uz Vāciju.

Par turpmāko profesora E.Fērmaņa dzīves posmu ziņas ir skolas. Ir zināms, ka no 1940. līdz 1943.gadam viņš bijis Vācijas Valsts medicīniskās izmeklēšanas pārvaldes pētnieks Poznaņā, bet no 1945.gada dzīvojis Groshansdorfā, kur 1947.gada 7.oktobrī miris.

Profesors E.Fērmanis kopā ar katedras darbiniekiem nodarbojies ar darba higiēnas un ūdens higiēnas jautājumiem, pētījis Daugavas ūdens sastāvu, pievērsies tuberkulozes un vēdertīfa apkarošanai Latvijā. Viņš rakstījis par veselības aizsardzības dienesta un sociālās aprūpes organizēšanu Latvijā, veselīga uztura jautājumiem, pūšļošanas apkarošanu un eīģenikas problēmām. E.Fērmanis publicējis vairāk nekā 15 zinātniskus darbus vācu, krievu, latviešu un franču valodā, sarakstījis mācību grāmatu «Higiēna», kas izdota 1927.gadā un atkārtotā, paplašinātā izdevumā 1937.gadā, kā arī

apmēram 30 populārzinātnisku rakstu par higiēnu visdažādākajos, plašām tautas aprindām pieejamos žurnālos, laikrakstos, kalendāros.

Ar Latvijas Universitātes gādību 1940.gadā Rīgā izdotas tad jau bijušā universitātes profesora E.Fērmaņa lekcijas «*Cilvēka lipīgo slimību mikrobioloģija ar imunitātes mācību*». 1932.gadā E.Fērmanis apbalvots ar Francijas izglītības ministrijas diplomu un goda zīmi «*Palmes academiques*». Viņš bijis ilggadējs vairāku profesionālo medicīnisko biedrību valžu loceklis un goda biedrs.

LITERATŪRA

LVA – 7427.fonds, 13.apraksts 476.lieta

Fehrman E. Die gesetzlichen Grundlagen der Bekämpfung des Kurfuscherwesens in England und Lettland // Latvijas Ārstu Žurnāls. – Rīga, 1924. – 4./5.burtņ. – 105.–110.lpp.

Fehrman E. Die gesundheitlichen Verhältnisse Lettlands und die Organisation eines öffentlichen Gesundheitsdienstes sowie der sozialen Fürsorge // Eesti Arst – Dorpat, 1925. – Nr.10. – 244.–302.

Fehrman E. Die Tuberkulose in Lettland nebst Vorschlägen zu ihrer systematischen Bekämpfung // Latvijas Universitātes Raksti. – Rīga, 1925. – XII. – 481.–556.lpp.

Fērmanis E., Pavasars R. Tīfa endēmija Valmierā // Latvijas Ārstu Žurnāls. – Rīga, 1926. – 1./2.burtņ. – 42.–47.lpp.

Fērmanis E. Higiēna. – Rīga, 1927; 19372.

Latvijas Universitāte: 1919–1929. – Rīga, 1929. – 459.–461.lpp.

Fērmanis E. Eugenikas tagadējās problēmas // *Universitas*. – Rīga, 1935. – Nr.1.

Fērmanis E. Jaunais barošanas veids // Tautas veselības kalendārs. – Rīga, 1936. – 124.–128.lpp.

Fērmanis E. Darba higiēna. – Rīga, 1939.

Latvijas Universitāte divdesmit gados: 1919–1939: II d. – Rīga, 1939. – 411., 639.lpp.

Es viņu pazīstu. – Rīga, 1939. – 164.lpp.

Fērmanis E. Cilvēka lipīgo slimību mikrobioloģija ar imunitātes mācību: Lekcijas. – Rīga, 1940.

Deutschbaltisches Biographisches Lexikon: 1710–1960. – Köln; Wien, 1970. – S.209.

Archivs: Raksti par latviskām problēmām: XXI Zinātne / Edgars Dunsdorfs. – Melburna, 1981. – 128.lpp.

Latviešu ārsti pasaulē: I daļa. – Rīga, 1993. – 23.lpp.

PROFESSOR ERNST FEHRMANN - 125 (SUMMARY)

By Valda Pundure

The article is dedicated to the life and work of the former professor at Latvia's University, Faculty of Medicine, the chair of Hygiene and Medical microbiology, Doctor of Medicine Ernst Friedrich Alexander Fehrman (1872 – 1947).

Valda PUNDURE

Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs

Antonijas ielā 1

Rīga VDP LV-1360

Latvija

